

Handläggare: Doris Modig
Telefon: 08-508 14 520

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Införande av valfrihetssystem inom äldreomsorgens dagverksamhet

Förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Gillis Hammar
Stadsdelsdirektör

Kristina Goldring
Äldreomsorgschef

Sammanfattning

En remiss om införande av valfrihetssystem inom äldreomsorgens dagverksamhet har inkommit från kommunstyrelsen/äldreroteln för yttrande senast 2008-08-22. Remissen har tilldelats stadsdelnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Normalm, Spånga-Tensta samt Äldrenämnden.

Stadsdelningskontoret föreslår att valfrihetssystem för den biståndsbedömda dagverksamheten inom äldreomsorgen införs fr.o.m. 2009-07-01. Valfriheten ska innebära att den äldre efter ett biståndsbeslut ska kunna göra egna val. Valet ska inte begränsas till viss stadsdel. Den äldre ska kunna byta dagverksamhet när han eller hon så önskar. Ett ersättningssystem ska tas fram, IT-stöd ska utvecklas och informationsinsatser ska genomföras.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om att införa valfrihet inom äldreomsorgens dagverksamheter. Detta innebär att den äldre själv, efter biståndsbeslut, kan välja utförare och profil på sin dagverksamhet.

Förvaltningen ser dock att valfriheten kan medföra att kostnaderna för resor till och från dagverksamheterna ökar.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom äldreomsorgsavdelningen. Ärendet behandlas i stadsdelsnämndens pensionärsråd 2008-08-15. Omedelbar justering.

Bakgrund

En remiss om införande av valfrihetssystem inom äldreomsorgens dagverksamhet har inkommit från kommunstyrelsen/äldreroteln för yttrande senast 2008-08-22. Remissen har tilldelats stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Normalm, Spånga-Tensta samt Äldrenämnden.

Målet med valfrihetssystemet är att:

- valfriheten för den enskilde ska öka,
- mångfalden ska öka - det ska finnas många aktörer att välja bland och med olika profiler och inriktningar,
- kvaliteten ska öka genom att brukarna kan välja de boenden som har en god kvalitet,
- det ska vara lättare för små och nya företag att komma in och etablera sig på marknaden, t.ex. personal som vill starta eget och ”knoppa av”,
- kostnaderna för verksamheten ska inte öka på grund av systemet.

Ärendet i korthet

Stadsdelningskontoret föreslår att valfrihetssystem för den biståndsbedömda dagverksamheten inom äldreomsorgen införs fr.o.m. 2009-07-01. Valfriheten ska innebära att den äldre efter ett biståndsbeslut ska kunna göra egna val. Valet ska inte begränsas till viss stadsdel. Valet ska göras bland de utförare som finns med i valfrihetssystemet och som kan tillhandahålla den insats som den enskilde är i behov av, någon begränsning till en viss stadsdel ska inte ske. Den äldre ska kunna byta dagverksamhet när han eller hon så önskar.

Ett ersättningssystem ska tas fram, IT-stöd ska utvecklas och informationsinsatser ska genomföras.

Dagverksamhet för äldre är ett begrepp som omfattar både öppen och biståndsbedömd verksamhet.

Öppen dagverksamhet

Stadens öppna dagverksamheter fungerar som mötesplatser, sociala knutpunkter dit äldre kan söka sig för att aktivera sig och träffa andra.

För de öppna dagverksamheterna inom staden kan kriterierna för valfrihet redan sägas vara uppfyllda. Den äldre kan välja att besöka vilken av stadens öppna verksamheter som helst.

Biståndsbedömd dagverksamhet

Biståndsbedömd dagverksamhet ordnas av stadsdelsförvaltningen och riktar sig till personer över 65 år. Det är biståndshandläggarna som fattar beslut om möjligheten att delta i dagverksamhet. Av beslutet framgår också i vilken omfattning den äldre ska ges möjlighet att delta i dagverksamheten. Den äldre betalar en avgift för deltagande samt avgift för måltider. Det finns dagvård för personer med demenssjukdomar, social inriktning och inriktning mot socialpsykiatri.

Normalt erbjuds den äldre efter det att biståndsbedömning skett, plats på dagverksamhet inom den egna stadsdelen. Dagverksamheterna kan ge stöd och upprätthålla den äldres psykiska och fysiska funktioner. Dagverksamhet kan fungera som ett komplement till hemtjänst eller som avlastning till anhörig samt bryta ensamhet och isolering. I stadens biståndsbedömda dagverksamheter erbjuds en rad olika aktiviteter och insatser.

Stadens inventering visar att de äldre som ingår i den biståndsbedömda dagverksamheten i allmänhet har ett omfattande omvårdnads- och omsorgsbehov.

De allra flesta dagverksamheter inom staden drivs i kommunal regi. Fem verksamheter drevs i februari 2008 på entreprenad. I dagsläget är det sällsynt med valfrihetssystem inom äldreomsorgens dagverksamhet. Inget centralt ramavtal finns upphandlat för stadens nämnder att avropa dagverksamhet från.

Två kommuner, Nacka och Järfälla har infört valfrihet inom dagverksamheten.

I Nacka kan den enskilde som önskar att delta i dagverksamhet själv ta kontakt med dagverksamheten. När den enskilde och dagverksamheten är överens om startdatum och hur ofta den äldre ska delta meddelas biståndshandläggaren som då fattar beslutet. Ersättning utgår till utförare under förutsättning att den äldre vistats på dagverksamheten minst fem timmar om dagen. De har tre ersättningsnivåer och olika pris för kommunala och privata anordnare. Resor sker under förutsättning att beslut om färdtjänst fattats. Kostnaderna för resor betalas av beställaren.

I Järfälla skiljer man på den biståndsbedömda dagverksamheten, demens och somatik. Ersättning till utförare är bestämd till 532 kronor per person och dag. Ett system med en nivå är enkelt och kräver inte administrativt merarbete i form av vårdbehovsmätningar etc.

Stadsledningskontorets bedömning

Valfrihetslagen, om den införs enligt det förslag som nu ligger, anger att löpande in- och utträda i valfrihetssystemet ska vara möjligt och ingen rangordning ska tillämpas vid ramavtalsupphandling. Beslut i denna del bör inväntas innan staden vidare lägger upp strategi för hur privata aktörer, utöver entreprenadupphandlingar, ska inkluderas i valfrihetssystemet.

Dagverksamheterna i staden ingår ofta som en del av en större enhet, ofta ett servicehus. När nämnderna planerar och genomför sina upphandlingar ingår därför dagverksamheterna i förekommande fall i ett större paket.

Inom dagverksamheten bör det finnas goda möjligheter för utförarna att profilera sig avseende inriktning och aktiviteter för den äldre.

Stadsledningskontoret föreslår det ersättningssystem som tillämpas i Järfälla.

Ersättningssystemet ska vara enhetligt och avse ersättning per dag och inte i nivåer.

Däremot anser stadsledningskontoret det vara nödvändigt att ha en ersättning för dagverksamhet med demensinriktning och en ersättning för de sociala dagverksamheterna. Det råder i några viktiga avseenden skilda förutsättningar för de två inriktningarna, som gör att kostnaderna ser olika ut. En sådan skillnad är att grupperna är mindre och personaltätheten högre i verksamhet med demensinriktning.

Den framtagna ersättningen ska avse omsorgsinsatsen. Stadsdelskontoret föreslår att varken lokal- eller transportkostnader ska omfattas av pengarna, utan regleras på annat sätt. Stadsledningskontoret föreslår att, i samband med att förslag till ersättning tas fram, kontoret utreder och föreslår de exakta formerna för hur lokal- och transportkostnader ska hanteras inom ramen för valfrihetssystemet.

Det ska vara möjligt för den äldre att byta dagverksamhet och om plats inte kan erbjudas direkt, ställa sig i kö till en viss dagverksamhet.

Biståndshandläggarna ska tillhandahålla information om möjliga val och vara behjälplig i valprocessen. Stadsledningskontoret kommer att genomföra informationstillfällen samt ta fram skriftlig information som publiceras på Internet och i broschyrer.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om att införa valfrihet inom äldreomsorgens dagverksamheter. Detta innebär att den äldre själv, efter biståndsbeslut, kan välja utförare och profil på sin dagverksamhet.

Förvaltningen ser dock att kostnaderna för resor till och från dagverksamheterna kan öka.

Bilagor

Remiss om införande av valfrihetssystem inom äldreomsorgens dagverksamhet.